

KYPSYYSNÄYTE LAB-ammattikorkeakoulussa

Asetus ammattikorkeakouluopinnoista (16.6.2005/423) edellyttää seuraavaa amk-tutkinnossa:

Kypsyysnäytteessä opiskelija osoittaa hallitsevansa työnsä sisällön perusteluineen ja kykenevänsä selkeään ja johdonmukaiseen kirjalliseen esitykseen.

Kypsyysnäytteen arviointiperusteet

Kypsyysnäytteessä kirjoittaja osoittaa, että hän hallitsee opinnäytetyönsä aihepiirin, osaa kuvata työnsä tuloksia, arvioida niitä työelämän kannalta ja pohtia kriittisesti käyttämiään menetelmiä ja työskentelyprosessiaan.

Tekstillä on otsikko, ja sisältö vastaa otsikkoa. Teksti on asiatyylinen: kirjoittaja määrittelee käsitteistöä, ja ulkopuoliselle lukijalle käy ilmi pohjatekstien ja kirjoittajan oman ajattelun suhde. Tekstikokonaisuus on rakenteellisesti ehyt. Jäsentely rakentuu tarkoituksenmukaisesti, ja kappalejako kuvastaa jäsennysperiaatetta. Kieli on hyvää, yleistajuista suomea.

Lukivaikeuksisen opiskelijan kypsyysnäytteen kirjoittamiseen liittyy seuraavia erityisiä seikkoja:

- Lukivaikeuksisen opiskelijan on tarvittaessa osoitettava asiantuntijan (esimerkiksi erikoislääkärin tai erityisopettajan) lausunto tilanteestaan.
- Lukivaikeuksinen opiskelija voi kirjoittaa pidempään kuin muut.
- Lukivaikeuksinen opiskelija voi täydentää suoritustaan suullisesti. Jos lukivaikeuksinen opiskelija on täydentänyt suoritustaan suullisesti, siitä on tehtävä merkintä todistukseen.

Hyväksytyn kypsyysnäytteen kielellisiä ominaispiirteitä

Kypsyysnäyteteksti vastaa tehtävänantoa, jossa on määritelty tekstilaji (essee, tiedote, artikkeli tai blogi) ja tekstin laajuus (pituus). Pituussuositus on sidoksissa tekstilajiin: esimerkiksi esseetyyppisen kypsyysnäytteen laajuus on 400–600 sanaa ja artikkelin 3000–5000 merkkiä.

Tekstin rakenne ja otsikointi ovat tekstilajille ominaiset ja vastaavat sisältöä. Esimerkiksi asiatyylinen essee noudattaa esseen perusrakennetta, jossa johdanto, varsinainen käsittelyosuus ja lopetus voidaan selvästi erottaa toisistaan.

Teksti on asiatyylinen, ja se muodostaa itsenäisesti ymmärrettävän, selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden. Tekstin virke- ja lauserakenteet ovat monipuolisia ja sujuvia. Kappalejako on tarkoituksenmukainen ja looginen, ja se on selkeästi osoitettu.

Tekstin kieli on viimeisteltyä, eikä siinä ole enempää kuin yksittäisiä virheitä esimerkiksi seuraavissa asioissa: välimerkit, yhdyssanat, iso ja pieni alkukirjain, lyhenteet, sanajärjestys sekä sanojen oikeinkirjoitus.

Hylätyn kypsyysnäytteen kielellisiä ominaispiirteitä

Teksti ei vastaa tehtävänantoa.

Tekstin sisältö ei vastaa otsikkoa, tai otsikko puuttuu kokonaan. Tekstin rakenne on hajanainen, ja kokonaiskuvan muodostaminen käsitellystä asiasta on tekstin perusteella vaikeaa tai mahdotonta. Esimerkiksi essee-tyyppisessä tekstissä yhden rakenneosan puuttuminen ei välttämättä johda hylkäykseen, mutta mikäli sekä johdanto että lopetus puuttuvat, teksti hylätään. Kappalejako on epälooginen, tai sitä ei ole lainkaan.

Tekstin tyyli on tekstilajiin kuulumattomia poikkeamia.

Teksti ei ole ymmärrettävissä itsenäisenä tekstinä vaan edellyttää tekstin ulkopuolista tietoa, esimerkiksi opinnäytetyön lukemista.

Virke- ja lauserakenteissa on ongelmia (esimerkiksi sivulause virkkeenä, liian pitkät virkkeet, sivulauseketjut, pelkkien päälauseiden käyttö, ontuvat lauserakenteet).

Kielivirheitä on runsaasti (esimerkiksi 20–30 esiintymää) seuraavissa asioissa: välimerkit, yhdyssanat, iso ja pieni alkukirjain, lyhenteet, sanajärjestys sekä sanojen oikeinkirjoitus. Jos virheet vaikeuttavat tekstin ymmärtämistä, vähäisempikin kielivirheiden määrä on peruste hylkäämiselle.

Kypsyysnäytevaihtoehdot

Kypsyysnäyte voi olla essee, tiedote, artikkeli tai blogi. Opiskelija ja ohjaava opettaja sopivat, millainen kypsyysnäyte kirjoitetaan. Ohjeet eri tekstilajeihin sekä kielen arviointikriteereihin ovat alla:

1. Essee

Essee kirjoitetaan opinnäytetyön sisällöstä, mutta essee on itsenäinen, sellaisenaan ymmärrettävä teksti. Esseessä kirjoittaja määrittelee käyttämänsä käsitteet, liittää aiheensa laajempaan kokonaisuuteen sekä yhdistää prosessoitua tietoa ja omaa ajatteluaan. Hän perustelee näkökantojaan ja pohtii aihetta eri näkökulmista. Oma pohdinta erottaa kypsyysnäytetekstin referaatista ja tenttivastauksesta.

Jäsentele essee seuraavasti:

Otsikoi essee.

Johdattele aiheeseen kertomalla, mistä kirjoitat. Johdannossa voit kirjoittaa esimerkiksi opinnäytetyön taustasta, tarkastelunäkökulmasta ja/tai kysymyksenasettelusta.

Esseen keskiosa koostuu useista kappaleista, joissa aihetta käsitellään ja tuodaan esiin ratkaisut ongelmiin ja vastaukset kysymyksiin.

Esseen lopetus sulkee ympyrän, eli siinä voit palata lyhyesti johdannon asiaan.

Esseenä kirjoitettavan kypsyysnäytteen laajuus on 400–600 sanaa. Esseessä ei ole kuvia, essee on teksti.

Essee kirjoitetaan tiettyinä ennalta sovittuna ajankohtana.

2. Artikkeli

Voit kirjoittaa opinnäytetyösi pohjalta asiantuntija-artikkelin, jonka pitää olla itsenäinen kokonaisuus. Siinä pitäisi tuoda opinnäytetyöstä esille jotain uutta, joten se ei saa olla pelkkä opinnäytetyön tiivistelmä.

Artikkeliä voi tarjota julkaistavaksi esimerkiksi LABin julkaisuissa tai oman alan ammattilehdessä, mutta artikkelin julkaisemista ei edellytetä.

Teksti rakentuu seuraavista osista:

- lyhyt ingressi, joka kertoo mistä tekstissä on kyse
- tiivis teoriaosuus
- tutkimuksen/casen esittely ja keskeisimmät tulokset
- lyhyt yhteenveto.

Artikkeli voi sisältää myös taulukoita ja kuvioita. Taulukot ja kuvat tulee lähettää erillisinä kuvatiedostoina (esim. jpeg), ja niiden paikat pitää merkitä tekstiin.

Lisää artikkeliin lähdeviitteet ja loppuun lähdeluettelo. HUOM! Lähdeluetteloon tulee lisätä myös artikkelin pohjana toimineen opinnäytetyön tiedot. Lähdeluettelon jälkeen tulee lisäksi lyhyt esittely kirjoittajasta.

Artikkelina kirjoitettavan kypsyysnäytteen laajuus on 3000–5000 merkkiä. Artikkelissa on tekstin lisäksi kuva tai kuvia.

3. Tiedote

Tiedote toimii tiedon välittäjänä, yleensä tiedote kertoo uutisen. Mieti siis, mikä on uutinen sinun opinnäytetyössäsi. Mieti esimerkiksi asian uutuutta, ajankohtaisuutta, käytännön merkitystä, yllättävyyttä, erikoisuutta tai sitä, miten laajoja joukkoja asia koskee. Nämä ovat usein toimittajien perusteluja tehdä aiheesta juttu.

Hyvä tiedote on lyhyt ja ytimekäs. Otsikko houkuttelee lukemaan. Otsikko kertoo jotain uutta, eli miksi tiedote kannattaa lukea. Itse asia, uutinen tai tiedotteen lähettämisen syy, kerrotaan tiiviisti tiedotteen alussa.

Tiedote kertoo pääuutisen ja sen taustalla olevat faktat. Tiedotteen rakenne etenee tärkeimmästä aloittaen. Tiedotteen ei tarvitse sisältää kaikkea, mitä haluaisit asiasta kerrottavan. Konkreettinen esimerkki tai lainaus elävöittää tiedotetta. Tiedotteessa käytetään helppolukuista kieltä, ei esimerkiksi ammattislangia. Vältä kaupallisuutta.

Mieti tiedotteen kohderyhmä. Hyvin tehty tiedote toimii erilaisille ryhmille.

Tiedotteen loppuun laitetaan aina sen henkilön yhteystiedot, joka osaa kertoa asiasta enemmän ja on valmistautunut kertomaan asiasta lisää. Loppuun voi myös laittaa linkin tai linkkejä, joista asiasta saa lisää tietoa.

Tiedotteena kirjoitettavan kypsyysnäytteen laajuus on 200–300 sanaa. Tiedotteessa ei ole kuvia, tiedote on teksti.

4. Blogi

Katso blogin kirjoittamisohjeet osoitteessa <https://blogit.lab.fi/labfocus>

Blogina kirjoitettavan kypsyysnäytteen laajuus on 1500–3000 merkkiä.